Liikenne- ja viestintävaliokunta

Eduskunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Liikenneviraston liikenteenohjaus- ja hallintapalveluiden muuttamisesta osakeyhtiöksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi HE 34/2018 vp

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnassa on käsiteltävänä Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Liikenneviraston liikenteenohjaus- ja hallintapalveluiden muuttamisesta osakeyhtiöksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi HE 34/2018 vp. Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry on saanut kutsun asiassa asiantuntijana kuultavaksi ja esittää lausuntonaan seuraavaa.

Laki Liikenneviraston liikenteenohjaus- ja hallintapalveluiden muuttamisesta osakeyhtiöksi

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki Liikenneviraston liikenteenohjaus- ja hallintapalveluiden muuttamisesta osakeyhtiöksi.

Esityksen mukaan perustettavan yhtiön ensisijaisena tehtävänä olisi varmistaa liikenteen sujuvuus ja turvallisuus meriliikenteessä, rautatieliikenteessä ja tieliikenteessä. Tämä tapahtuisi tarjoamalla liikenteenohjaukseen liittyviä palveluita. Yhtiön erityistehtävänä olisi vastata alusliikennepalvelujen, rautatieliikenteen ohjauspalvelujen ja tieliikenteen ohjauspalvelujen tarjoamisesta turvallisuusviranomaisille siinä laajuudessa, kun se on näiden lakisääteisten virkatehtävien hoitamiseksi perusteltua. Yhtiön tehtävänä on myös kerätä ja avata tietoa, luoda mahdollisuuksia markkinoille syntyvälle uudelle liiketoiminnalle, joka perustuu automaatioon ja tiedon laajempaan hyödyntämiseen.

SKAL katsoo, että esitetyt muutokset eivät saa johtaa nykyisin ilmaisten palveluiden muuttumiseen maksullisiksi tai kustannusten nousuun, eikä myöskään palvelutason heikentymiseen.

Laki liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi myös liikenteen palveluista annettua lakia lisäämällä siihen tieliikenteen ohjaus- ja hallintapalveluita koskevat säännökset.

Tähän saakka tieliikenteessä ei ole ollut tarvetta vastaavalle liikenteen ohjausta ja hallintaa koskevalle sääntelylle kuin muissa liikennemuodoissa, mutta tilanteen nähdään muuttuvan liikenteen automaation ja liikennevälineiden verkottumisen myötä. Lisäksi liikenteen palveluista annettuun lakiin lisättäisiin kaikkien liikennemuotojen ohjaus- ja hallintapalvelun tarjontaan liittyvät tietojen hallintaa koskevat säännökset.

SUOMEN KULJETUS JA LOGISTIIKKA SKAL RY
Finlands Transport och Logistik SKAL rf | Finnish Transport and Logistics SKAL
Nuijamiestentie 7
FI-00400 Helsinki
T +358 9 478 999
F +358 9 587 8520
skal@skal.fi
Y-0202176-1
WWW.SKAL.FI
www.skal.fi/sv | www.skal.fi/en

Vaikka tieliikenteessä ei nykytilassa tunneta liikenteenohjausta ja -hallintaa samantyyppisenä toimintona kuin muissa liikennemuodoissa, pitää SKAL Liikenneviraston tieliikenteen ohjaustehtäviä todella tärkeinä kaikkien osa-alueiden osalta huomioiden mm. tie- ja liikenneolojen seurannan, muuttuvat opasteet, häiriönhallinnan ja akuuttien toimenpidepyyntöjen välittämisen. Myös tieliikenteenhallinnan palvelut ovat erityisen tärkeässä roolissa.

Kuten esityksen nykytilan kuvauksessa kerrotaan, Liikenneviraston tieliikennekeskukset vastaavat tieliikenteen ohjauksen operatiivisesta toiminnasta. Tieliikennekeskuksen vastuulla ovat tie- ja liikenneolojen seuranta ja tilannekuvan ylläpito, liikenteenohjaus muuttuvin opastein, häiriönhallinta yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa, liikennetiedottaminen operatiivisissa tilanteissa ja tienpidon tukitehtävät kuten tienkäyttäjälinja-puhelinpalvelu ja mm. akuuttien väylänpitoon liittyvien toimenpidepyyntöjen välittäminen urakoitsijoille. Tieliikennekeskukset vastaavat tieliikenteen operatiivisista varautumis- ja valmiustehtävistä normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Liikenteen palveluista annetun lain II A osan 1 luvun 2 §:ssä säädettäisiin siitä, mitä tehtäviä perustason liikenteen ohjaus- ja hallintapalveluun kuuluu tieliikenteessä. Kyse olisi liikenneturvallisuuden ja liikenteen sujuvuuden kannalta olennaisista tehtävistä. Näiden perustason tehtävien lisäksi palveluntarjoaja voi tarjota erilaisia lisäpalveluita.

SKAL pitää erityisen tärkeänä sitä, että tieliikennekeskustoimintaan sisältyvät perustavoitteet pysyvät ennallaan. Turvallisen ja häiriöttömän liikenteen varmistamisen tulee pysyä päätehtävänä, vaikka mukaan tulee myös lisäpalveluita. Nykyisiä tieliikennekeskuksia ja tienkäyttäjälinja-puhelinpalvelua vastaavat toiminnot on pidettävä vähintään nykyisellä tasolla. Erityisesti akuuttia tienhoitoa koskevilta osin toimintaa on pystyttävä parantamaan nykyisestä, kuten talviaikana liukkaudentorjuntaan liittyvien toimenpiteiden ajoittamisessa ja tehokkuudessa.

Ehdotuksen tavoitteena on, että palveluita kehitettäisiin jatkossa yhä laadukkaammiksi niin, että ne ovat muun muassa kattavampia ja reaaliaikaisempia. Jatkossa näiden palveluiden tarjoaminen tulisi pääosin tapahtumaan avoimena datana. Tässä on syytä pitää mielessä, että vaikka avoimen datan käyttö koko ajan lisääntyy, myös perinteisellä tavalla tiedottamista on jatkettava edelleen. Mielestämme on tärkeää, kuten perusteluissakin todetaan, että jatkossakin esimerkiksi liikennetiedotteita luetaan radiossa.

Ilmoitus- ja tiedotuspalvelu perustuu myös tienkäyttäjien vapaaehtoisiin ilmoituksiin erilaisista häiriötilanteista ja tällaiset ilmoitusmenettelyt ovat parhaillaan kehittymässä. Hyvänä esimerkkinä on perusteluissa mainittu Porokello –palvelu, jonka avulla tienkäyttäjät voivat jakaa tietoa vaaratilanteita aiheuttavista poroista teillä ja niiden läheisyydessä. Ilmoittaminen tapahtuu usein mobiililaitteiden välityksellä ja tämä onkin hyvä tapa viedä uusia useampisuuntaisia tiedotusmenetelmiä eteenpäin.

SKAL pitää hyvänä, että tieliikenteen ohjaus- ja hallintapalvelun tarjoaja hoitaisi lisäksi Liikenteen turvallisuusviraston antamien määräysten mukaisesti liikenteen järjestelyä, joka on välttämätöntä vaaratilanteiden ja onnettomuuksien estämiseksi ja liikenteen sujuvuuden varmistamiseksi. Perusteluissa todetaan, että liikenteen

ohjaus- ja hallintapalvelun tarjoajalla ei olisi toimivaltaa esimerkiksi liikennemerkin asettamiseen. SKAL katsoo, että edellä mainittu toimivalta voisi olla tarpeen tehokkaan ja ajantasaisen poikkeusjärjestelyn hallitsemiseksi.

Kuten esityksen perusteluissa todetaan, liikenteen ohjaus- ja hallintapalveluiden tehokas tarjoaminen edellyttää ainoastaan hyvin rajoitettua määrää henkilötietojen käsittelyä. Esimerkiksi liikennevälineen sijaintitiedossa tarvitaan vain harvoin liikennevälineen yksilöivää tunnusta, vaan liikenteen ohjausta varten riittää tieto siitä, että jokin liikenneväline sijaitsee väylästöllä tietyssä kohtaa, ja se liikkuu tietyllä nopeudella tiettyyn suuntaan. Lisäksi saatetaan tarvita liikennevälineen mitta- ja massatietoja esimerkiksi pysähtymismatkojen arviointiin. SKAL esittää, että mahdollisimman suuri osa tiedoista välitetään ilman yksilöiviä tunnuksia. Näin vältetään myös mahdollinen liikesalaisuuksien siirtyminen liikenteen ohjaustietojen mukana.

Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry

Iiro Lehtonen	Ari Herrala
toimitusjohtaja	johtava asiantuntija